

272

Quintodecimo post premissa ad dñam cōsolatricē p̄e memoratā accedētibus q̄ pluribus tristibus vn̄ ex eis de pusillanimitate et timiditate sua i genere que relam p̄posuit. Cui illa de suis puellis duas pro cōsolatione adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. **O** amice cur de pusillanimitate seu timidi-
tate turbaris. cuius et si mala sit cōditio. a peiori tamē te p̄e-
seruat. videlicet a p̄eumptione seu p̄eumptuositate te in multa
mala p̄ecipitante. **N**empe sicut iaciendo telum multo difficilius
est tangere signum q̄m locum aliquem extra ip̄m. sic secundū illum
aristotilem in suis moralib⁹ difficillimū est inuenire medium vir-
tutum. et per consequens facillimū est non peringere ad mediū et
ad aliquod extremorū declinare. quod quidē extremū intantū est
tolerabilius q̄ aliud inq̄ntum minus q̄ aliud a medio virtutis di-
stat. ac etiam inq̄ntum ab alio extremo quod alias facile inest sub-
iectū suū p̄seruat. **Q**uid ergo. **P**rofecto pusillanimitas licet nō sit
virtus consistens in medio. sed vnum extremorū. et aliqualis mali
habeat rationē. tñ q̄ vnū oppositorū nō coexistit alteri i eodē sub-
iecto. **I**deo hoīem cui inest nata est p̄eferuare a p̄eumptuositate
tanq̄ a suo d̄trario. **S**ane q̄ pusillanimitate p̄sūptuositas sit opposi-
ta q̄q̄ ab illa p̄seruari sit tale bonū q̄ malicie pusillanimitatis mul-
tum p̄ponderat. patz p̄ expigentia ex additionibus vtriusq̄. **N**imirū
in p̄sumptuosis regnat et relucz supbia. q̄ valde est exosa. teste em̄
scriptura odibilis coram deo et hominib⁹ est supbia. **P**usillanimi-
tas autē q̄uis non sit virtus. tñ virtuti humilitatis deo ḡte et homi-
nibus magis est vicina. p̄sumptuosi multis sunt duri et infesti. pu-
sillanimes autē solent alijs esse blandi. p̄sumptuosi sunt distorti et
inquieta. pusillanimes vero pacifici sunt et quieti minusq̄ distorti
p̄sumptuosi q̄uis in multiloquio nō desit peccatū. tñ solent esse in
verbis excessiui. pusillanimes autē patienter se habent. nec solent
peccare excessu multiloquij. **N**ec oīa expientia magistra reruz effi-
cax. sic docet euidenter q̄ in hoc sermone non est locus dubitandi
et nihilominus p̄pter excessum malicie ip̄ius p̄eumptionis dicit scri-
ptura. **O** p̄eumptio nequissima vnde es creata.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. **A**udisti frater sorore mea p̄ius referē-
te. q̄ quia difficile est mediuz app̄ehendere. ideo ad extrema
contingit facile declinare. **S**ane extremum timiditati oppositū est
audacia. et si timiditas rationē mali habeat. inq̄ntum tñ excludit
audaciā sic incompatibiliter plus ad bonū d̄fert q̄ noceat. **O** quot
homines propter suam audaciam sunt occisi. **O** quot strages auda-
cie ostentationem solent sequi. **O** quanti sanguinis crudelis effu-
sio. **O** quanta pauperum et terrarum destructio et depopulatio.

Quot audacia subito interfectoz et sine penitentia mortuozum misit ad infernum ad perpetuum cruciatum. **Q**uoniam contra quot peccata propter timiditatem sunt obmissa que per audaciam sunt commissa. **R**eoz itaqz qz ubi vnus pusillanimis vel timidus infernum meruit ibi centum milia propter suam audaciam hic et in futuro cadere meruerunt. **H**ic in malam mortem et in futuro in infernum. **V**nde salomō. **B**eatus inquit homo qui semper est pavidus. qui vero mentis est dure qualis supple est audax corruet in malum. **Q**uoniam demqz licet audaces fortuna iuuat non omnibus horis. multo tñ plures timiditas preferuat a periculis maximis. **S**ed et mater ecclesia hoies timoratos laudare prohibetur. **S**ymeō inquit iustus et timoratus expectabat redemptionem isrl et spiritus sanctus erat in eo. **D**ices forte ad vitupium timidi hominis dicitur qz sit vecors. sed ad laudem hois dicitur qz audax sit vel animosus. **I**tem timidus comparatur lepori. audax leoni. **S**ed quid est hoc. **C**erte sepe laudatur apud vulgum quod vero iudicio laude non est dignum. **D**atet hoc per mundi sapientes qui audacem non laudant. sed vitupant tanqz vitiosum non tenentem virtutis mediuz. licet audaces equiuoco nomine cum virtute fortitudinis habere videantur qualecunqz principium. **Q**uoniam si propter audaciaz mortis vel alias grande incurrant periculum. nedum apud deum et principatus celestes et vniuersos celi milites. s; etiam apud huius mundi homines incurrunt fatuitatis vel infame vitupium inexcusabile. ubi fuga timidi excusari valet utcumqz. contra quod audacibus plus conferret fuga leporina. qz vanum nome. quippe tale nomen audacem non preseruat a vitupio dicente scriptura. **C**um audace non eas in via. ne forte grauet mala sua in te. **S**equitur cum audace non eas in desertum. quonia quasi nihil est ante illum sanguis. et ubi non est adiutorium elidet te. nomen autem leporinum pavidus offert quia titulum sapientie sibi affert quando ad tutum locum fugit vel in eo manet. **V**nde dicit scriptura. **L**epusculus plebs inualida qui collocat in petra cubile suum. et propter hoc ibidem computatur inter quatuor minima terre que sapientioza sunt sapientibus.

Capitulum tertium continens consolationes super passione inordinati timoris quo quis nimis timet impugnationes hominum et inuasiones raptorum.

Secundo post premissa ad dominam consolatricem sepedictam accessit et alius tristis propter timores inimicorum. et specialiter raptorum perturbatus. **C**ui illa ad ipsum consolandum de suis puellis quatuor assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. **O** frater christiane fidei professor. **R**udi virum gentilem **S**enecam loquor illustrem te contra timores hominum animam tem ipsosqz dissuadentem. **N**on sis inquit miser ante tempus cum illa

que velut imminencia expausti fortasse nunquam ventura sunt que-
dam nos magis torquent quam deberent. quedam ante torquent quam
deberent. quedam torquent cum omnino non debeant. aut ange-
mus dolorem. aut fugimus aut preoccupamus. Si enim futurum
est quid iuuat dolore suo occurrere satis cito dolebis cum venerit
Interim tibi meliora promitte. aliquando gladius ab ipsa ceruice
reuocatus est et aliquis suo carnifici superstes fuit. Nec ille illus-
tris. Sed et contra inordinatum timorem in genere valent tria pre-
cipue deum scilicet timere. deum amare. et in eo sperare seu fiduciam
habere. **Q**uis scire de timore. Ecce dicit scriptura. Timentem deum
non occurrent mala. sed in temptatione deus illum conseruabit et
liberabit a malis. **Q**uis scire de amore. Ecce dicit canonica petri
Quis est qui nobis noceat si boni emulatores fueritis. **Q**uis scire
de spe et fiducia. Ecce dicit psalmista. In te domine speraui non
confundar in eternum. et iterum. In te sperauerunt patres nostri
speraerunt et liberasti eos. et iterum deo loquens. In te inquit
confido non erubescam. Sed et alia scriptura dicit. Qui confidit
in illo non minoratus erit. Datet quoque propositum exemplo. Nam
et susanna erat fiducia habens in domino. et a morte ad quam con-
demnata fuerat liberata est. Sint ergo dicta tria simul. nam funis
culus triplex difficile rumpitur.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. O amice nescis quod dicit scriptura. Fide-
lis deus per quem vocati estis in societatem filii eius ihesu christi do-
mini nostri. Si vocauit igitur per te stabit et non per eum. si non ei
socialiter coniugaris et astes et ipse tibi. quod si fiat nihil dubi-
tes nisi legem tibi seruet fidelis societatis. que inquit est lex illa
Nec est certe secundum venerandum antistitem Ambrosium quod soci-
us repellat iniuriam a socio. Hinc de sociali assistentia dei confi-
sus dixit propheta ysaias. Iuxta est qui iustificat me. quis tradi-
cet mihi. stemus simul quis est aduersarius meus. Accedat ad me
Ecce dominus deus auxiliator meus quis est qui contemnet me.
Hinc de societate eius confisus et sanctus job animatioque factus
tanquam ex hoc neminem timens sic dicebat. Libera me domine et po-
ne me iuxta te et cuiusuis manus pugnet contra me. Ecce quomo-
do cuiuslibet hominis manus se volentem impugnare minime for-
midabat. Dixit quoque et sanctus dauid. Dominus mihi adiutor
non timebo quid faciat mihi homo. dominus mihi adiutor et ego
despiciam inimicos meos. Que quidem verba erant adlethe fortis-
simi diuini patris bellatores plenam in domino fiduciam habentis.

V

Dices forte quid mea ex parte requiritur ut merear hanc fiduciam. ut per dei adiutorium contra inimicum hominum subsistam. Audi filium david salomonem. Deum inquit time et mandata eius observa. hoc est id est subsistit omnis homo. Unum igitur est deum timere. Unde psalmias. Quis ex vobis deum timens speret in nomine domini et innitatur super deum suum. Dixit igitur salomon. Deum time. et secundum addit. et mandata eius observa quia hec debent esse simul iuncta. Nempe et Gregorius in suis ethicis. Timere inquit deum. est nulla que facienda sunt bona preterire. Unde et scriptura dicit. Qui timet deum nihil negligit huius timoris dei utilitatem ad futura extendens. atque ad presentia referens magnus pater Augustinus. Timor inquit presentis securitatem generat sempiternam. time eum qui super omnes est. et hominem non fortitudinabis. ¶ Sane premissa societas in ipsius dei sinum te reponit. et timorem a te inimicis hominum ita remouet et deponit. quemadmodum dicitur magnus pater gratiose permittit. Quid inquit times hominem homo in dei sinu positus. tu de sinu illius noli cadere. et quid quid ibi passus fueris ad salutem valebit. non ad presentiam.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. O karissime cur tamen times homines. deum time potius. et ut permittitur mandata eius observa. et tunc dicere poteris cum psalmista fiducialiter agam et non timebo. et rursus Dominus adiutor meus et protector meus in ipso speravit cor meum et adiutus sum. Sed et sancta iudith de domino loquens non deseruit inquit sperantes in se. Hinc et paulus ad hebreos. Ipse inquit dixit. Non te deseram neque derelinquam ut confidenter dicam. Dominus mihi adiutor est non timebo quid faciat mihi homo. quod declarans ordinarius apparatus. Hoc inquit post mortem moysi dixit dominus iosue. sicut fui cum moysi. ita ero tecum. confortare et esto robustus. non te deseram neque derelinquam. Hoc autem dixit omni speranti in se sicut iosue. Hoc enim nobis permittit si in illo spem nostram ponimus. hec in dicto apparatu. Vnde et quod in textu sequitur. Iesus christus heri et hodie ipse et in secula. Hoc inquit pertinet ad superiorem sententiam ubi testatus est ideo deus dixisse. non te deseram neque derelinquam. poterat enim illi videri quod hec promissio ad iosue tantum pertineret ad quod apostolus respondet dicens. quod et hoc iuuabit sicut iuuat illum. quasi dicat. non est dubitandum de promissione. quia iesus christus qui heri id in preterito adiuuit iosue. ipse hodie id est in presenti adiuuat nos et alios fideles. et adiuuabit in futuro in secula id est sine fine. hec glossa ordinaria. ¶ Verum licet hec sententia pauli de dicta promissione dei tam per ipsius apparatus quam per thomam aquinensem quodam in loco ad necessariorum provisionem referatur. tamen etiam ad necessariam dei defensionem contra hostes videtur referenda. cum dicta verba non te deseram neque derelinquam ipsi iosue sententialiter fuerint dicta. et non sic restricta ut patet textum libri iosue intuenti. dicente sic domino.

72
Nullus vobis poterit resistere cunctis diebus. sicut fui cum moyses
ita et ero tecum. non dimittam te nec derelinq̄ te confortare et
esto robustus. tu enim forte diuides populo huic terram pro qua
iuravi patribus tuis ut traderes eam illis. confortare ergo et esto
robustus valde. et supra iter pro generali adiutorio confortare et
esto robustus noli timere et noli metuere quoniam tecum est domi-
nus deus tuus in omnibus ad quecumq; perreperis. hec ille. unde
et non solum de victu necessario. sed etiam de pugne necessarijs do-
minus intendebat atq; providebat quando ut triumpharet solem
stare fecerat. Qui igitur pro necessitate cause vel negocij dicto di-
uino promisso innititur ut hominem se impugnantem non timeat ple-
ne in domino confidens ille deum non temptat. sed potius venerabilis
Ieronimi consilium sequitur qui dicit in promissis veritatis
nemo dubitet. quod quidem verbum Ieronimi etiam thomas aqui-
nensis ad eandem intentionem allegat. Sane ut hec consolatio si-
ne calumnia veritatem contineat videtur ad mentem precedentis
referenda et ad tria in prima consolatione ultimate expressa.

III. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. O frater ut quid raptosus specialiter adeo-
times cum sint remedia multa contra tales. Valet enim fidu-
cialiter dicere officium de cruce et specialiter protegere domine ple-
bem tuam per signum sancte crucis etc. Valet dicere fiducialiter of-
ficiam de beata virgine. Salve sancta parens cum euangelio. In-
principio erat verbum etc. valet dicere benedictionem itinerantium
Denique contra timorem raptorum et spolia ipsorum valet dicere fi-
ducialiter et specialiter in accursu eorum hanc benedictionem. De-
us meus deus meus deus meus de manu inimicorum extollas me
et libera me propter nomen sanctum tuum ab hijs qui appropin-
quant michi quoniam inter multos eras mecum. Deus meus adiu-
tor meus deus meus refugium deus meus liberator meus in hoc
cognoui quoniam voluisti me quia non gaudebit inimicus meus
super me. Hanc quidem benedictionem frater de mane iter peri-
culosum arcepturus nocte precedente somniauit et cum sibi in som-
nis diceretur quod illa deberet vti et sic esse securus timuit eam tra-
dere obliuioni cuius oppositum euenit quia de mane ipsam perfe-
cte sciuit et postea pluries inuasus per raptosus nunquam periclitatus
fuit sicut dixit. Cuius rei experimentum etiam ab alijs fratribus
quodam in loco habitum fuit ubi super quosdam fratres venerunt
vij. in equis cum balistis qui diligenter quid fratres haberent per-
scrutantes et circiter. lx. florenos apud eos inuenientes pecuniam
inuentam restituerunt et in viam suam abierunt quo in periculo pre-
dictus frater asseruit se dicta benedictione usum fuisse. Verum ut

A mura

in periculis latronum periculis raptorum magis sis securus p̄uenias pericula te muniendo tribus p̄ius exp̄ressis munimentis. scilicet timore dei et amore fiducia seu spe firmiter concepta.

Capitulum tertium continens consolationes sup̄ timore dyabolice illusionis et deceptionis cuiuslibet supersticiose artis.

Tercio post p̄missa ad p̄memoratam dominam cōsolatricem accessit et alius tristis super dyabolica illusionem et artis magice deceptione grauatus cui illa consolationis gratia de suis puellis tres adiunxit

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. **C**ur times nocere uolentem non tamē ualentem. impeditum per magis potentem. **V**is hoc scire de hoste antiquo de aduersario nostro dyabolo. **A**udi primo magnū patrem augustinum. **D**yabolus inquit plerumq̄ uult nocere et non potest quia potestas ista sub potestate est. nam si tantum posset nocere dyabolus quantum uellet aliquis iustorum non remaneret. **A**udi rursus magnum Ambrosium. **N**isi inquit qui porci more uisisset nunq̄ accepisset in eo dyabolus potestatem. **A**ut si accepisset non ut perderet sed ut probaret sine permissione dei dyabolus nocere non posse cognoscas ne potentiam dyaboli magis timeas q̄ diuinitatis offensam. **R**ursus audi et patrem clareuallis. **D**emonum inquit est mala suggerere. nostrū est non sentire quotiens eis resistimus totiens eos superamus. angelos glorificamus. deū honoramus qui incitat ut pugnemus. adiuuat ut vincamus. consolidat ne deficiamus. **H**ec ille pater. **E**x quibus patz q̄ efficaciter petit ecclesia quando sic canit. **E**uigila super nos eterne saluator ne nos apprehendat callidus temptator quia tu factus es nobis sempiternus adiutor. **D**eniq̄ contra timorem dyabolice temptationis et impugnationis patent supra remedia oportuna.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella illusionum timorem attendēs sic ait. **O** homo fateor causam timendi habes. **N**empe fidelis et p̄uida mater ecclesia periculum nostrum exp̄rimens et remedium pariter innuens ita nos alloquitur. fratres sobrii estote et uigilate quia aduersarius uester dyabolus tanq̄ leo rugiens circuit querens quem deuoret cui resistite fortes in fide. **E**cce resistite inquit fortes in fide. **C**ui remedio doctrina cōcordat magni Anthonij p̄ neptē meā superius recitata. **I**s enim fratres suos alloquens varias inq̄t demorum nostris insidias. credulitatez nominis xp̄i uestris figitē mētibz et uniuersi demones fugabuntur. **F**acit autem ad hoc remedium a sensu contrario q̄ sicut hystoriographus quidam scribit.

Sanctus longinus ait ad demones habitantes in ydolis. cur habitatis in ydolis. responderunt ubi xps nō noiatur et eius signum non est positum ibi est habitatio nostra.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella dyabolicaꝝ artium et superstitionum deceptōnes attendens sic ait. **O** homo scias ista bonis non timēda sꝫ pꝫa: uis hominibus et fidem adhibentibus deo hoc pꝫpter ipsoꝝ peccatum pꝫmittente. **A**udi magnum patrem augustinum pꝫt eius recitat auctoritas in volumine decretōꝝ. **H**ec inquit potestas ideo datur immundis spiritibus ut pꝫuos homines seducant. **I**llos videlicet qui spernunt veritatem et credunt mendacō. et iuxta pauli sententiam sanam doctrinam nō ferunt sꝫ ad sua desideria coaceruabunt sibi mgꝫos pꝫuriētes auribus et a veritate auditū auertēt ad fabulas aut duertentur onerati peccatis ducentꝫ varijs desiderijs. **H**ec pater ille. **S**ed quid. **P**rofecto dꝫtra pꝫmissa quibus pꝫaui homines merentꝫ seduci tanqꝫ excecati multuz valere videtur ille versus psalterij. **I**llumina dñe oculos meos ne vnqꝫ obdormiam in morte neqꝫ dicat inimicus meus pꝫualui aduersus eum. **F**ertꝫ emꝫ qꝫ vagus quidam sortilegus quandam pꝫsonam quā seduxerat secū duxit. quibusdam aut monialibꝫ ipm ob hoc arguentibꝫ et pꝫsonaz pꝫ eum seductam ad fletū puocantibus dꝫminabatꝫ eis ille vagꝫ qꝫ arte sua maledicta idem omnino vellet in eis opari. **S**ed cum hoc attemptaret nō pꝫfecit cum tñ moniales ille nichil scirent qꝫ eas dꝫtra machinatōnes illius defendisset nisi qꝫ dꝫminatōnem eius timentes se benedixissent dicendo pꝫdictum versus. **F**ertur etiam qꝫ qꝫdam demoniacus alberto magno. hec verba vel similia dixisset qꝫ videlicet sciret quendā versum in psalterio quicumqꝫ illum quotidie diceret nunqꝫ ad sui damnatōem seduci posset et qꝫ cum ille requisitꝫ nollet dicere alberto quis esset versus ille. **A**lbertusqꝫ dixisset ergo omni die legam totum psalterium et pꝫ consequens etiā versum illum. demon timens hoc pꝫ eum fieri ne tantum bonū faceret fatebatur ei qꝫ esset versus ille. **I**llumina domine oculos meos. 2c.

Capitulum quartum continens consolationes sup timore pꝫditionis virginalis honozis ratōne violente corruptōnis.

Quarto post pꝫmissa ad dominam consolatricem pꝫcipalem accessit et alia persona tristis anxiosa ratōne timozis quo perdere timuit virginalē honozem pꝫpter violentam corruptōnem. cui illa de suis puellis tres adiuxit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. **O** virgo laude digna cur pꝫmagināris qꝫ violentam corpis tui correctionem sequatur honozis amissio

V

virginalis. Nequaquam istam timeas consequentiam. sicut enim sacrificio in manu fidelisposito violenter attracta ad sacrificandum ydolo deus illud deridet sacrificium testante gratiano. Ita et violentam virginei corporis corruptionem dicere corruptionem est apud deum derisio. Quippe testate ysidoro qui hoc considerat et volumine decretorum. hoc ipsum authenticat. non potest corpus corruptum nisi prius corruptus animus fuerit. munda namque cogitatione animi caro non peccat.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. **O** virgo quomodo illo saltem apud deum prederes honorem quo etiam ipsum tuum corpus non perdit sanctitatem utique venerabilem et maxime propter martirij quod gloria et honore coronatur emulatione. Nequaquam inquires. Sed quid. certe quod corpus virginalis violenta corruptione non perdat sanctitatem. De hoc audi magnum patrem augustinum cuius dictum assumit volumen decretorum. **P**roposito inquit animi permanente per quod etiam corpus sanctificari meruit. ipsi corpori non aufert sanctitatem violentia libidinis aliene. quam servat perseverantia sue continentie. Rursum quod talis corporis violenta corruptio martirij quodammodo passionem emuletur. De hoc itidem audi predictum magnum patrem et antozicatem assumit antedictum volumen. **A**d dominum inquit ingemiscens omnino suis aderit. qui suis adesse consuevit. aut nihil in eorum castissimis membris libidine hostili perpetrare permittit. aut si permittit cum earum animus nulla consensionis turpitudine maculetur. etiam carnem suam defendunt a crimine. et quidquid in ea nec commisit nec permisit libido patientis solius erit culpa facientis. omnisque illa violentia non pro corruptionis turpitudine. sed pro passionis vulnere deputabitur. tantum enim valet in mente integritas castitatis. ut illa inuiolata nec in corpore possit pudicitia violari. cuius membra potuerunt superari. **N**ec pater iste.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. **O** virgo deuota. ut quid de violenta corruptione turbaris. ne timeas quod propter illam virginalis honoris detrimentum aliquod patiaris. vel quod propter ipsam tanquam defusa infamia nocearis. quin immo potius nedum apud deum agnitorem cordium. sed etiam apud huius vite homines tibi ad honorem computatur. et tanquam honorabilis passio coronatur. **V**is hoc scire. **A**udi quod gratiose hoc tradidit gratianus in venerabili decretorum volumine. quis inquit corpus violenter corrumpatur tamen castitas duplicatur. **S**ic beata lucia fertur dixisse pascasio. si in vitam me feceris violari. castitas michi duplicabitur ad coronam. **S**ic ergo virgo exultes testimonio habito ab hijs qui foris sunt interioris animi tui testimonio nichilominus concurrente.

12
Capitulum quintum continens consolationes sup̄ timore mortis in genere.

Quinto post premissa ad dominam consolatricem pre-
memoratam accessit et alius tristis conquerens in ge-
nere de timore mortis. **Et** illa eidem consolationis
gratia de suis puellis quinque assignavit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. **O** mortalis homo cur mortem times. quod
faciendo stultum te esse doces. **Audi** senecam illustrem. **Nemo**
inquit impitius est. ut nesciat quandoque sibi moriendum esse. et tñ
cum pro accesserit tergiversatur tremat ploreat. nonne tibi videtur
stultissimus qui fleuerit quod ante millos annos non vixerit. eque
stultus est qui quia post annos non viuet hec pia sunt. non eris. nō
fuiisti. utrumque tempus alienum. quid ergo fles qui ad hanc legē
natus es. **Rursum** stulticia tua etiam ex hoc apparet quod times statū
tuum terminari in quo plus est amaritudinis quam voluptatis. **Audi**
venerandum patrem **Ambrosium**. **Mors** quidem inquit cum omnes
absoluat paucos delectat. **Et** vero non est vitium hoc mortis sed
nostre infirmitatis qui voluptati corporis et delectationibus vite
istius capimur. et cursum hunc consummare trepidamus. in quo plus
est amaritudinis quam voluptatis. **Nec** ille pater.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. **Cur** homo times pro morte perdere. quod
merito habes contemnere pro magna tua quiete et securitate.
Quid nam inquit est illud. certe vita presens. **Vis** hanc scire fra-
gilem et deceptibilem esse. **Audi** **Iacobum alphi**. **Que** inquit est vita
vestra. vapor ad modicum parens. **Vis** scire quod eius contemptus que-
tum et securum reddit. **Profecto** docet experientia. quod sicut metus fa-
cit hominem inquietum et anxium. sic et contemptus illi contrarius
quietam facit et securum. quod in proposito de vita hominis specia-
liter patet. **Audi** illustrem **senecam**. **Nulla** inquit res est hominis
vita. sed ingens res contemptus vite. **Hanc** qui contempsit securus vi-
debit maria turbare. securus despiciet horridam faciem fulminan-
tis celi. quid ad me quod magna sint quibus pro ipso prope non magnū
est. **Nec** ille illustris qui contra periculum anime et pro hominis salute
tacite questioni respondet sic ex premissis inferendo. **Proinde** si vo-
lumus esse felices nec hominum nec regum timore versari. anima in expe-
dimento habenda est. **Nec** ille gentilis. cuius ultimum verbum sic
capet fidelis. quod ad timorem mortis excludendum requiritur. quod ho-
mo quo ad animam sit bene expeditus ad moriendum. quo solo non
neglecto consilium huius gentilis de contemptu mortis timore
postposito. etiam alio in loco locum habet. **Contemne** inquit mor-
tem et omnia que ad mortem ducunt contempta sunt. siue bella siue
naufragia. siue minarum pondera. **Nunquam** amplius facere possunt

quod ut corpus ab anima resoluatur. hoc nulla diligentia evitat. nulla felicitas donat. nulla potentia evincit. o te dementem et oblitum fragilitatis tue si tunc mortem tantum times cum tonat. niues siue fulmen effugeris. repetet te gladius. petet lapis. petet ymber. non maximum ex piculis. sed impetuosissimum fulmen est tecum. si sensum mortis a te sceleritas infinita praeveniet. Ideo deo propicio quia metuendum est. animus ex ipsa desperatione sumatur. Nec dictus illustis.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. O homo nonne quietem amas. nonne et sapientibus assimilari desideras. fatere hoc necesse est. Sed quod. Profecto ad hoc requiritur quod mortem non timeas. Audi ciceronianam sententiam. Meditatio inquit esse debet ab adolescentia ut mortem negligamus. sine qua meditatione tranquillo animo esse potest cum certissime moriendum sit et quo incertum tempore. sapientissimus quisque equissimo animo moritur. et ex hac vita discedit tanquam ex hospitio. non ex domo. amovandi enim diversorium natura nobis dedit. non habitandi. hec ciceroni cuius ultimo verbo paulus concordat. Non inquit habemus hic manentem civitatem. sed futuram inquirimus.

III. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Nonne amice superius per neptem meam didicisti longam vitam. longam esse miseriam. Hinc autem plane sequitur quod cum mors finem imponat miseriis minime sit timenda. Audi illum Salustium. In luctu inquit atque miseriis mors erumnarum. requies est. non cruciatum. Hinc et ille maximianus sic metricè ait. O quam dura premit miseros additio vite. Dulce mori miseriis sed mors optata recedit. At cum tristis erit precipitata venit. Forte dices non timeo omnem mortem. sed malam vel turpem. Quocirca audi ciceronem. Nequaquam inquit viro forti turpis mors accedere potest. Audi quoque et prosperum. Non est inquit putanda mors mala quam bona precedit vita.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella sic ait. Noveris amice quod zenon stoicus sicut refert illustis Seneca hac collatione usus est. Nullum malum gloriosum est. mors autem gloriosa est. mors igitur malum non est. Sed quid. Profecto ex hoc sequitur quod mors timenda non est. quippe timoris obiectum non est aliquid nisi tale quod mali habet rationem. Dices forte collatio dicti stoici verum non claudit. quia aristoteli per hypotheticum contradicit. Is enim dicit quod finis terribilium est mors. Erzas certe inter hec nisi distinctos attendas. Ecce enim ciceroni sic distinguit. Mors quidem inquit hijs quorum cum vita extinguntur omnia terribilis est. non autem hijs quorum laus et honor non perit. Nec ille. cuius quidem currit distinctio inter vitiosos et virtuosos

12
quorum nimis virtuosorum laus non potest mori. quae admodum dixit poeta quidam. **I**te alacres nostri nunquam moriuntur honores. **S**ane pro hac parte distinctionis capienda est et illa sententia cyceronis. **Q**ui inquit non modo quia mori necesse est. verum etiam quia nichil moris habet quod sit horrendum mori non timet. magnum sibi presidium ad vitam beatam comparat.

Capitulum sextum continens consolationes super timore mortis et hoc specialiter quando sunt tonitrua et fulgura ratione tempestatis.

Dexto post premissa ad dominam consolatricem prenotata accessit et alius tristis timens mortem incurzere per fulmina et tempestates. **C**ui illa consolationis gratia de suis puellis tres adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. **O** amice ut quando sunt tonitrua mori per fulmina et tempestates minus timeas beati johannis qui filius tonitruum appellatur sacrosanctum euangelium. **I**n principio erat verbum sine characteribus tecum habeas vel ipsum omni die a sacerdote audias vel per te legas et specialiter quando est tempestas. **N**imis fertur quod tribus simul religiosus per campos euntibus et veniente tempestate maxima et timentibus ipsis mori a fulgure et tempestate. audita est vox in aere que dicebat interrogative percutiam. et respondit vox percutite. quo audito statim unus eorum percussus cecidit et mortuus interiit. **P**ost hoc duo superstites ut periculum euaderent celerius cucurrerunt. sed vox in aere secundo est audita que dicebat. **P**ercutiam. et responsum est percutite. quo audito statim secundus percussus cecidit et mortuus interiit. post hoc tertius totus attonitus periculum tempestatis eiusdem cursu celeriter libenter euasisset et similiter vocem audiuit in aere percutiam. et responsum est non. quia iste hodie benedictum illud euangelium audiuit. **I**n principio erat verbum et verbum caro factum est. etc. et sic iste solus euasit.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. **O** dilecte inuoca virginem gloriosam per saluem regina prout sequitur et ipsa erit tibi presidium contra fulminis lesionem. **R**udi cesarium de cisterciensium ordine loquentem. **I**n villa inquit dyocesensis treuerensis sacerdos quidam parochiam regens. die quadam unum ex conseruis nostris hospitio recipiens. ait ad illum. ordinem vestrum plurimum diligo quia multum boni michi contigit per eum. antiphonam illam gloriosam.

Salve regina ab illo habeo et quid per illam michi contigerit enarrabo ad omnes horas meas illam dicere consuevi et cum die quadam campum transirem quandam visitare reclusam iuxta ecclesiam solitariam habitantem orta sunt tonitrua tam valida ut vires ambulandi michi adimerent. veniens tandem cum multo labore simul ac timore ad ecclesiam ipsam intraui et coram altari me prosternens pro ipsa tempestate dominam nostram interpellavi. et ecce matrona virginei vultus mirique decore de altari ad me veniens cum admirarer que nam esset illa me prior allocuta est dicens quia antiphonam. Salve regina libenter ac frequenter decantas nunquam tonitrua neque fulmina quorum timore sepius affligeris te ledet. Sicque ad altare redigens in oculis meis disparuit. et statim intellexi quia ipsa esset clemens illa pia ac dulcis maria.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. O frater scias quod contra timorem fulguris et tempestatis et uniuersaliter contra timorem mortis imminētis ratione cuiuscumque periculi nichil est melius quam non esse discius sibi alicuius actualis peccati vel quam se esse a peccatis iustificatum et hoc firmiter sperare. Hoc enim egregium verbum dicit gregorius. Nullus inquit genus mortis bono et recte viuenti homini metumendum est. Cur enim metueret cum scriptura dicat. Iustus si preoccupatus morte fuerit in refrigerio erit. Ante periculum ergo peccata tua discrete confitearis. quod si mortis periculo imminente optunitatem confitendi non habeas saltem conteraris quod potest fieri in ictu oculi et sic iustificatus si fueris optabile erit tibi mori et vaciter dicere poteris. cupio dissolui et esse cum christo.

Capitulum septimum continens consolaciones super timore penedoloris temporalis ac eterne et gehennalis.

Septimo post premissa ad dominam consolatricem prefatam accessit et alius tristis grauatus ratione timoris penedtemporalis et eterne. cui illa gratia consolationis de suis puellis duas adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella ad penam temporalis doloris respiciens sic ait. Tu homo qui times penam temporalis doloris vel times dolores pati in hoc seculo. vel times dolores futuros in purgatorio. Siquidem in hoc seculo. de homini poteris consolationem recipere timorem excludentem vel saltem minuentem ex hijs que prius preneptes meas sunt euidentius declarata. **P**orro si de pena agitur purgatoria de huius timore non doleas sed gaudeas. quod illud

12
eligibilem esse scias. quippe inter duo mala minus malum est eligendum. Sed quid. Certe dictus timor minus quidem malus est quam quodcumque mortale peccatum etiam minimum a quo timor talis retrahit cuius retractionis bonitas incomparabiliter timoris huius ponderat malicie siquam habet.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ad hominem propter timorem pene infernalis contristatur sic ait. O amice qui hoc timore grauaris scias quamuis sit passio imperfecta. habet tamen bonum effectum. Vis scire quam Ecce timor pene eterne cadere facit per penitentiam a vertice superbie quemadmodum habetur ex venerabili decretoz volumine. Vbi et notatur quam licet sit seruilis cum quo habitare caritas designatur. tamen iste timor introducit in hominem timorem filialem sicut setha filium. habet igitur iste timor aditorem superbie contrariam utpote de vertice ipsius cadere facientem. habet conditionem etiam ad veram penitentiam promouentem. sed et introducit timorem filialem caritati cohabitantem. Et nonne isti sunt boni effectus. Sunt omnino. Sed dices forte primo declara michi penitentiam ad quam promouet bonitatem. Ecce quam magna est eius bonitas quam magnus pater Augustinus sic describit. Penitentia inquit languores sanat. leprosos curat. mortuos suscitatur. sanitatem auget. gratiam conseruat. claudis gressum. cecis restituit visum. vitia fugat. virtutes exornat. mentem minuit et roborat. hec iste pater. Sed et si times in penas infernales descendere scias quam penitentia alis comparatur ut infra declarabitur que te in celum facient leuiter euolare. Dices forte scdo quid in hoc boni consistat quam predictus timor te cadere facit a vertice superbie. Ecce sicut humilitas gradus habet quibus per eam tanquam per scalam ad celum ascenditur quo fit quidem quam qui se humiliat exaltabitur. Ita et superbia gradus habet quibus per eam tanquam per scalam plus et plus ad profundum inferni descenditur. Per verticem igitur superbie ille gradus intelligitur quam superbiam in summo seu in potissimo esse suo constituit. cadere ergo a vertice superbie est cadere a superbia in potissimo esse. quod est dicere quidem quam superbia que radix cuncti mali et regina omnium vitiorum esse a sanctis predicatur non potest esse ita perfecta quin timor infernalis pene faciat ab illa recedere et se ad penitentiam humiliari sub potenti manu dei ut nos exaltet in tempore visitationis. O quam bonum est ergo a superbia cecidisse. Nempe ut ait magnus pater. Iste inquit immaculatus est qui hoc delicto caret. quia hoc est ultimum redeuntibus ad deum quod recedentibus primum fuit. Unde etiam rursus de superbia scribens. Ipsa est inquit omnium peccatorum initium et finis et causa quoniam non solum peccatum est

V

ipsa superbia sed etiam nullum peccatum potuit. aut potest. aut poterit esse sine superbia. **¶** Postremo forte dices quid bonitatis est in filiali timore quod seruilis timor introducit. **¶** Auctus per omnem modum. Nimirum filium dei constituit. quod quidem una cum caritate ei cohabitante facit. testante Iohanne filio zebedei filioque virginis. videte inquit qualem caritatem dedit nobis pater ut filij dei nominemur et simus. **¶** Sed quid. **¶** Certe paulus dicit si filij et heredes. heredes quidem dei. coheredes autem christi. et nulli dubium quin res optima immo summum bonum sit hereditas eorum qui in filios dei adoptantur. hijs nimirum cum paulo dicere competit gloriatur in spe glorie filiorum dei.

¶ Capitulum octauum continens consolationes super dubitatione hominis de sua predestinatione et salute.

Octauo post premissa ad antedictam dominam consolatricem accessit et alius tristis propter dubitationem de sua predestinatione et salute perturbatus. Cui illa pro consolatione duas de suis puellis assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima itaque puella sic ait. **¶** Amice karissime noueris quod certa electio non stat cum dubitatione probabili. **¶** Si igitur vis ut te dubitatio grauer non molestat spera in domino atque satage ut electio tua per bona opera fiat certa. **¶** Ad hoc enim hortatur princeps apostolorum petrus. **¶** Eratres inquit satagite ut per bona opera certam uestram uocationem et electionem faciatis. sic enim abundanter ministrabitur uobis introitus in eternum regnum domini nostri ihesu christi. Nimirum bona opera si feceris te ad celorum regna tanquam predestinatum subleuantur. **¶** Una enim cum illis te esse predestinatum reputes ad salutem. quemadmodum enim aquila ab eterno preordinata est ad uolandum sursum. non tamen sine penis quibus subleuatur ad celum aereum. cuius pullos si uideres adhuc in nido nudos existentes dubitare posses de futuro eorum uolatu quod dubium non maneret probabile si pennas eis uideres crescere. **¶** Ita profecto est de homine predestinato ad celeste regnum non secundum nudam eius substantiam sed una cum bonis et uirtuosis operibus tanquam penis ipsum subleuantibus. dicente ob hoc psalmista. **¶** Quis dabit michi penas sicut colube et uolabo et requiescam. **¶** Hoc est autem quod ex auctoritate gregorii uenerabile decretorum volumen uidetur saltem tangere. **¶** Ea inquit que sancti uiri orando efficiunt ita predestinata sunt ut precibus obtineantur. nam ipsa quoque preuenientis regni predestinatio ita est ab omnipotente deo disposita ut ad hoc electi ex labore preueniant quatenus postulando mereantur accipere quod eis omnipotens deus ante secula disposuit donare.

72
II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. **O** homo cesset tua dubitatio sed non succedat presumptio qua regnum celorum tibi promitteres nullo merito respondente. Declines magis iuxta precedens sororis mee consilium ad spem certam bonis operibus innitentem. **H**anc nimirum spem non modicum poterit confortare illud ecclesie canticum. **B**eatus auctor seculi seruale corpus induit ut carne carnem liberans ne perderet quos condidit. **A**udi gregorij orationem egregiam huius conditoris pietati fiducialiter innitentem. **O**mnipotens inquit sempiternus deus qui abundantia pietatis tue et merita supplicum excedis et vota effunde super nos misericordiam tuam ut dimittas que conscientia metuit et adicias quod oratio non presumit. **A**udi quoque patrem **C**lareuallis de dicti nostri conditoris merito in tantum confidentem quod cum infirmitate quandoque sibi videretur ante tribunal domini presentari ubi cum sathan multa contra ipsum diceret respondit **R**egnum celorum duplici iure dominus meus obtinet. scilicet hereditate patris et merito passionis. altero ipse contentus. alterum michi donat. **A**d hec confusus inimicus discessit. **R**ursum idem pater de conditore nostro confidens **M**ultiplicabitur inquit eius impium ut merito saluator dicatur etiam pro multitudine saluandorum. **S**ed nunquam bene hoc dictum est. **C**erte videtur quod optime. **N**imirum hoc nomen saluator est nomen verbale grammatice significans actum conuersum in habitum. habitus autem animum inclinatur ad actum. **D**icitur igitur ihesus saluator seculi quasi habitualiter inclinatus ad actum saluandi. **S**ed quid certe ea ut in pluribus aguntur. ad que homines inclinantur. optime ergo dictus est ihesus saluator cuius multiplicabitur imperium pro multitudine saluandorum. **D**ices forte quod hoc videtur contrarium quod per ipsum saluatorem est dictum. scilicet multi sunt vocati pauci vero electi. **S**ed hoc quidem non est contrarium sed est respectu multorum ad fidei vocatorum de electis ad gloriam tamquam paucioribus operatiue dictum. quippe ad fidem sunt omnes vocati pro precones christi. quia in omnem terram exiit sonus eorum. et licet non tanta tamen est valde magna multitudo ad gloriam vocatorum pariter et electorum. **S**perare ergo habes quod et tu de numero sis et non segregatus a multitudine saluandorum.

Capitulum nonum continens consolationes super desperatione hominem contristante et orta propter commissionem peccatorum et maxime grauium et malorum.

Nono post premissa ad dominam consolatricem memoratam accessit et alius tristis in materia premissi capituli consolari querens. **C**ui illa eiusdem consolationis gratia de suis puellis octo deputauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. **O** amice cur te contristat desperatio cuius pro peccata tua que pretendis nulla est ratio. Cesset in te tantum pusillanimitatis vitium ipsa desperatio cum tibi sit potius causa sperandi quam post casum peccati sequatur equalis ei a qua cecidisti virtutes perfectio. Si enim fuisti seruus peccatorum audi ad propositum primum seruum seruorum gregorium loquor. Nonnunquam inquit culpa fortium occasio virtutis fit. Audi et patrem clareualis. Vbi inquit superabundauit delictum superabundare consuevit et gratia. Cur ergo non omni pusillanimitate et desperatione remotis sperares et tu post peccata consequi gratiam iustificationis consuetam dare alijs. Presertim cum detestatione memoriam habentibus de peccatis. Audi de hoc Iohannem os aureum. Non est inquit ad virtutem vlla talis exhortatio qualis est peccatorum recordatio.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. **M**iro frater quod propter peccata que commisisti desperas. Nempe desperatio damnationem concernit et maximum nocumentum. Sed quid. Certe peccata preterita non condemnant sed nec iudicant hoc breui et leui addito si non placent. Audi venerandum antistitem Ambrosium. Non inquit queritur quod quis fuerit sed quis sit. preterita enim nec condemnant nec iudicant. Audi et magnum patrem Augustinum. Non inquit nocent mala preterita si non placent. Audi denique et illustrem Ieronimum. Dicite inquit discipulis eius et petro qui se discipulatu iudicat indignum quia ter negauit magistrum. At vero peccata preterita non nocent quando non placent.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Audi frater qui peccasti non ideo te deum permisisse cadere in peccatum maioris infamie ut per illud te damnaret sed ut te de occulto peccato maioris culpe sanaret. Audi magnum patrem Augustinum. Tudeo inquit dicere supbis esse utile cadere in aliquod apertum et manifestum peccatum unde sibi displiceant qui iam sibi placendo ceciderant. Audi rursus eundem. Nonnunquam inquit deicit deus occultam mentis superbiam per carnis manifestam luxuriam. Audi quoque seruum seruorum dei ad hanc intentionem subtiliter seruientem. Aliquando inquit minus est in corruptione cadere quam cogitatione tacita deliberata elatione peccare. sed cum minus turpis superbia creditur minus vitatur. Luxuriaz vero eo magis erubescunt homines quo simul omnes turpe nouerunt. unde fit plerumque ut nonnulli post superbiam in luxuriam corruentes ex aperto casu malum culpe latentis erubescant et tunc etiam maiora corrigant.

12
cum pstrati in minimis grauius confunduntur. Hec gregori⁹.

III. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Scias frater q̄ saltem p̄ vnum actum peccati vel per paucos virtutum habitus acquisitaruz non statim corumpuntur. Nimirū secundum regulam iuris Iohanne ore suo aureo id testante. Omnis res per quascūq̄ causas nascitur p̄ easdē dissoluitur. Sed ex frequentib⁹ actib⁹ et n̄ ex vno vel paucis vtr̄ acquiritur. cōsequens ergo est q̄ nec per vnum vel paucos actus contrarios virtus huiusmodi destruat̄. Quid ergo. Profecto p̄pter vnum vel paucos actus peccati commissos non habes desperare sed potius omnino sperare q̄ p̄pter dictarum virtutum habitus adhuc te disponentes facile deo operāte poteris resurgere. Sane huic q̄tum ad incorruptōnem habitus acquisite virtutis non obstantibus paucis peccatorum actibus contrarijs videtur aliquantū concordare verbum magni patris de manentia iusticie et sanctitatis. Nullus inquit sanctus et iustus caret peccatis. nec tamē ex hoc definit esse iustus vel sanctus cuz affectu teneat sanctitatē

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella sic ait. O carissime contra desperationem ortam ex peccatis per sororem meam es ammonitus. vt post casum peccati equalem ei a qua cecidisti virtutis perfectōnem speres seq̄. Nec de hoc contenta sum. quinimmo sperandam tibi arbitror perfectōnem maiorem. Vis scire quare. Ecce docent hoc scripture. Nimirum patrem clareuallis audiuit̄ vbi inquentem superabundauit delictum superabundare consuevit et gratia. Sed nunc melius audi paulum non dicentem. vbi superabundauit. sed vbi inquentem abūdauit delictum superabundauit et gratia. constat autem vltra gradum abundantie per superabundantiam vltiorem gradum et superiorem intelligendum esse. Audi rursus dicēte scriptura. Diligentibus deum omnia cooperantur in bonuz hijs qui secū dum propositum vocati sunt sancti. quid dicat tibi ordinarius apparatus. Quibus inquit diligentibus hijs. r̄c. quasi dicat nō recedentibus perseuerando vsq̄ in finem omnia cooperantur in bonū non propter meritum suum sed secundum propositum dei et vsq̄ a deo talibus omnia cooperantur in bonum vt si qui horum deuiāt et exorbitent etiam hoc ipsum deus eis faciat proficere in bonū quia humiliores redeunt atq̄ doctiores. Discunt enim cum tremore se exultare debere non quasi arrogando sibi tanq̄ de sua virtute fiduciam permanendi. Hec in dicto apparatus. Sed et deus humilib⁹ dat gr̄az. nōne maḡ huilib⁹ dat maiore. Nempe scd̄z thopica si simplr seq̄tur ad simplr et maḡ ad magis et maxime ad maxime.

V

Audi quoque gregorium dominici gregis pastorem. fit inquit ple-
rumque gratior deo amore ardens vita post culpam quam securitate
torpens innocentia. Audi etiam venerabilem Bedam. Multis in-
quit qui in pace ecclesie negligenter vixerunt subito erasae et in-
flagicia aliqua cecidisse profuit dum post casum penitendo erecti vi-
gilantius domino seruire ceperunt et qui pigri ac desides in inno-
centia stare videbantur per accedentem sibi ruinam ammoniti sunt
sollertius erga sui custodiam contra omnes antiqui hostis insidi-
as accingi. hec ille venerabilis. Denique audi venerandam antistiti-
tem Ambrosium quantum ad dictum eius in venerabili decreto-
rum volumine recitatum. Sancti inquit qui consummare certamen pi-
gestiunt et curere cursum salutis sicubi forte ut homines corru-
unt nature magis fragilitate quam peccandi libidine acriores ad cur-
endum resurgunt pudoris stimulo maiora repantes certamina ut
non solum nullum attulisse extimetur lapsus impedimentum sed etiam
velocitatis in citamenta cumulasse. glosa. ad bene operandum au-
gmentasse. et sequitur in litera plerique post unum vel alterum lapsus
gratia maiores vicerunt.

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella sic ait. Licet amice de peccatis commissis nulla
per se loquendo consolatio sit habenda. sed potius quotiens
occurrunt memorie merito debeant displicere per accidens tamen
ratione subsequenter penitentiae et diuinae misericordiae ac prouiden-
tiae in remissionis et redemptionis gratia relucens cantare solet
ecclesia. O felix culpa que talem ac tantum habere meruit redem-
ptorem. De qua penitentia et diuina misericordia quare peccata non
sunt causa sed occasio est gaudendum et de peccatis dolendum.
Vnde magis pro uenustate rethorica quam vera locutione et propria
dici videtur. O felix culpa sed ipsa penitentia ex peccatis occasio
nata cum spe magne glorie in futuro habende merito debet esse con-
tra desperationem consolatoria. Nec obstat ipsorum peccatorum pu-
blicitas seu publicatio futura quando omnium demerita omnibus
erunt nota. Nempe secundum thomam aquinensem quod peccata san-
ctorum reuelenter non poterit eis esse in erubescendum vel vere-
cundiam sicut nec marie magdalene est in confusionem quod peccata
sua publice in ecclesia recitantur quia verecundia est timor in glo-
riationis ut damascenus dicit qui in beatis esse non poterit. sed ta-
lis publicatio erit ad magnam gloriam propter penitentiam quam fece-
runt sicut et confessor laudat eum qui magna scelera fortiter confitetur.

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella sic ait. O frater quomodo desperares ratione talium. e quibus
vna cum alijs possibile est fieri et domino exhiberi preciosus unguentum

offense ipsius placatū et adeo odoriferum q̄ per ip̄m aspergitur
celestē habitaculum. **P**rofecto nequaquā deberes. **S**z dices que nā
sunt illa e quib⁹ conficitur tā gratū unguentū. **E**cce ex pessimis pec
catorū sp̄ib⁹ et tale unguentū possibile fieri et domino exhiberi.
Vis hoc scire. recurre ad vnam de sodalibus meis que superius
ex auroitate patris clareualtis de hoc tractat. magis autem volo
quīs replicando q̄ ad ip̄m patrem istum recursum habeas. **E**cce
unguentum inquit bonum qd̄ maria pedibus saluatoris fudit vn
guentum est contritōnis et recordatione peccatorū de spiritu con
trico et cōtribulato descendens. pedes illius sunt misericordia et
iudicium quorū alterū sine altero osculari vel temeraria securitas
est vel desperatio fugiēda. **S**equitur sane p̄ciosum multum unguē
tum quo non solum terrena domus sed etiam celestis aspergitur.
Vilissime autem sunt species de quibus conficitur et magna earū
copia infra nostros oculos poterit inueniri. peccata igitur nostra
plantata in conscientijs nostris quorū numerositas p̄e multitudine
numerari non potest species eius sunt. ipsa igitur in mortario
lo penitentiē maceratōnis pistillo contusa et respersa discretionis
oleo doloris igne supposito et in aruo discipline cocta unguen
tum exhibent p̄ciosam et acceptam pedibus saluatoris sequitur
in fine. felix maria vnxit pedes ihesu. quis desperare debeat tan
ta peccatrice non solum veniam sed et gloriā consequente.

VIII. CONSIDERATIO.

Octava puella sic ait. **O** homo cur peccatorū gravitas te facit
desperare. **E**cce dicit venerand⁹ pater **A**mbrosius. **N**emo dif
fidat. nemo veterū conscius peccatorū premia desperet. **N**ouit de
us mutare sententiam si tu noueris mutare delictum. **H**ec ille pa
ter. **S**ed tu forsā dices per quid mutabo. profecto leue quid a te
requiritur vt post peccata tua esto q̄ sint grauissima. sp̄em firmam
habere valeas de venia ac per consequens de salute. **A**n non pec
catum petri cristum negantis magnum prozsus erat. peccatū etiā
pauli nascentis ecclesie persecutoris. **P**eccata quoq; illius marie
que erat in ciuitate peccatrix. peccata zachei publicani. peccata
mathei theclonarij. peccata latronis cum cristo suspensi qui om
nes subito sunt per penitentiam veniam consecuti. **S**ed et iude tra
ditoris peccatum enorme fuit in infinitum utpote commissum in
personā infinite dignitatis de quo tam̄ dicit magnus pater **A**ugu
stinus. **N**emo desperet iudam traditorem non tam scelus quod cō
misit q̄ indulgētie desperatio fecit penitē interire q̄ tñ a venia ex
clusus restāte decretoꝝ volumie. nō fuiss̄ si penitentiā non solū
apud iudeos s; apud xp̄m egiss̄. **Q**uod dices forte penitentiā que p̄
spe salutis requiritur est hec vt dixisti res leuis. **E**st omnino. **J**udi

magnū patrem Augustinum. de penitencia in p̄sona xp̄i loquentē. Iugum inquit meum leue est et sarcina mea leuis. hec sarcina non est pondus onerati sed ale sunt volatori. habent enim et aues p̄naram suarū sarcinas et portant illas. portant illas in terra portant ab illis in celum. Audi quoq; et patrem clareuallis de ip̄a penitencia d̄similiter loquentem. Quid inquit leuis onere qd̄ non soluz nō onerat sed portat. onus tibi portandum imponitur. mix opus nature. unde grossescit materia inde sarcina leuiga et quantum crescit in massa tantū decrescit in pondere. Nec pater ille.

Capitulum decimum continens d̄solatōnes sup̄ cruciatu animi hoīs d̄passiui alijs d̄patiēdo cruciati.

Decimo post p̄missa ad sep̄dictam dominā d̄solat̄ricē illustrissimā accessit nūc vna nunc alia persona tristis sup̄ cruciatu animi seu cordis sui d̄passiui querēs d̄solari. Et illa eisdem d̄solationis gratia de suis puellis quinq; ydoneas assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella d̄passionem in genere attendēs sic ait. O tu quicumq; erga alios pia gestas viscera scias q̄ tristitia tua vertetur in gaudium. Nempe d̄patiēdo socius es passionis. ut patz ex terminis. ergo eris et socius d̄solationis omnium illoz quib; rationabiliter d̄pateris. Sed quid. Certe hoc bonum d̄solationis excedit in immensum malum cruciatus animi seu cordis ip̄ius cōpatiētiē. O quantum putas viscera que gestas nonne decorabuntur aut recreabuntur. certe multum p̄ omnem modū. Sed et illi quidē quibus d̄passus es qui forsitan iam celū inhabitant omni te gratitudinis vicissitudine p̄sequūtur potentissimi apud deum atq; tui apud eum studiosissimi p̄motores. qui sui memorz. immemores nequaquam existunt. q̄ si illi sint forsitan in inferno de numero damnatorū nec sic est p̄dita tua erga ip̄os d̄passio prius habita deo p̄picio ad approbandum existente et caritatem tuam ob hoc speciali ter remunerante.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella d̄passione p̄sone tristis p̄sertim religiose super carnalium p̄entum miseria attendens sic ait. Ut quid p̄pter p̄entum aut p̄opinquozum miseriā quā sine culpa tua patiuntur sic animo cruciaris. et nō poti; attendis. q̄ ip̄e d̄ns nos a cura huiusmodi sup̄trauit. Audi quendā euāgelicuz appatum in xp̄iane religionis hominum personis de xp̄o loquentem. Cum inquit dicenti sibi matrem suam et fratres foris stare querentes eum respondit. que est mater et fratres mei. zc. non recusabat matris obsequia.

sed p̄ferbat patris misteria. fratresq; non contemnebat. sed opus
sp̄uale dignationi p̄ferbat. nos sp̄m carni p̄ferre docebat. **V**nde q̄
amat inquit patrem aut matrem plus q̄ me. non est me dignus.

¶ Sane q̄ dñs a cura pentum hm̄oi religionum p̄fessores specia-
liter supportauerit. de hoc audi patrem elareuallis ad ip̄m domi-
num de matre ipsi loquentem. **D**omine inquit quid molestus es il-
li dicens quid michi et tibi. multum p̄ omnem modum. **S**ed mani-
feste iam video q̄ non velut indignans aut ofundere volens vir-
ginis matris teneram verecundia dixeris. quid michi et tibi cum
venientibus ad te iux̄ matris p̄cepta ministris nihil cunctatus fa-
cias q̄ illa suggessit. **V**t q̄d ergo fratres. **V**t quid sit respōdit pri-
us. **V**tq; p̄pter nos ut cōuersos ad dominuz iam non sollicitet cu-
ra pentum et necessitudines ille. sp̄uale non impediant exercitiū.
q̄diu enim de mundo sumus debitores nos esse constat pentibus.
at postq̄ nosmetip̄os reliquimus. multo magis ab eorū sollicitu-
dine liberi sumus. **V**nde et legimus fratrem quendam in heremo
duerfantem cum ad eum carnalis frater auxiliū gratia aduentasset
respondisse ut adiret alterum fratrem. cum ille utiq; iam obis̄z mi-
rante illo et dicente quia mortuus esset. se queq; mortuum esse re-
spondit. **¶** Optime ergo nos docuit dominus ne solliciti simus super
p̄p̄inuos carnis nostre plus q̄ religio postulet. q̄do ipsi matri et
tali matri respondit quid michi et tibi est mulier. **N**ec dicit̄ pater

III. CONSIDERATIO.

¶ **T**ercia puella sp̄aliter matris sup̄ infanculoz miseria quibus
non haberet ministrare necessaria ac super eorū passione affli-
ctiua op̄assionem attendens sic ait. **O** parens misericors non sis ut
rachel plorans filios suos que noluit ofolari. **S**is magis ut mater
illa. que ut soror mea superius retulit septem filios suos hortaba-
tur ad mortem miserabilem sustinendā. **T**u enim meliorem habes
sortem. **N**imix̄ illa filios habuit de quibus q̄ nimium passionib;̄
afflicti ad malum p̄fidie declinarent timere habuit. tui vero infā-
tuli a bono diuertere nō p̄ualent vel ad maluz declinare. **E**t quid
si absq; culpa tua moriuntur fame. eorū enim si non demerueris vi-
debis miseriam mutatam esse in celo in excellentem p̄nciparum.
ad q̄z immediate postq̄ obierint quantocius transferuntur ore ip̄o-
zum hic famelico. ibi tandem vberzima ob hoc recreatōne p̄petua
faciato. **D**eniq; quid cure si hic videns eorū miseriam tuam ipsius
animam op̄assionis gladius p̄transibit. **A**tendas quod dicam. **S**i
enim pars corp̄is p̄ q̄ transibit gladi;̄ p̄pter fidem xp̄i speciali de
coze p̄ornabitur. quanto potius cor op̄parentis et anima etiā sp̄ali
gaudio eternaliter permansuro consolabitur. q̄ cor vel animam
in filioz seu infantum miseria rationabilis doloris gladi;̄ per-
trāsuit.

7

III. CONSIDERATIO.

Quarta puella ad personam damnatis patientem sic ait. **O** amice tuis forsitan amicis de infernalibus cruciatibus patientis. **S**ed cur hoc. Cesset iste vel temperetur patientis affectus. aut dic quod quo pacto nunc de hoc valeas animo cruciari de quo post modum dicum huius temporis indubitanter si de numero fueris beatorum habebis nedum consolari sed letari. **Q**uippe per in persona anime beate deo loquens cecidisti inquit saccum meum et circumdediti me leticia quas si dicat cecidisti saccum meum. id est corpus. scilicet per mortis dissolutionem quo induta eras velut sacco miserabili stercozibus pleno aut velut habitu rusticano vel saccum meum. id est corpus meum in quo. scilicet tanquam mendicus recepi panem ab alijs. id est in quo congregavi maxime apud propinquorum miseriam panem doloris. **H**unc saccum cecidisti. id est post dissolutionem meam apperui. ut panis iste excideret et circumdediti me leticia. me inquit. id est non saccum tantum meum sed tandem resumpto corpore. me totum gloriosa claritate que est causa leticie recuperantis patientem habitam ratione aliene miserie. **V**el circumdediti me leticia quasi futura beatorum leticia sic circumdediti nobis aduentura scilicet a deo tanquam ab exite supra nos et ab alijs sanctis tanquam a collateralibus que sunt iuxta nos et ab illis qui sunt et erunt in inferno tanquam ab illis que sunt infra nos. nam et de illorum pena beatorum letificante dicit psalmista. **L**etabitur iustus cum viderit vindictam. scilicet propter suam deformem voluntatem perpetuo duraturam.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella rursus personam patientem et propter malum pene aliorum et maxime carorum et propinquorum animo cruciatam alloquens sic ait. **O** persona carissima propter malum pene aliorum animo afflictam. attendas ad ea que per neptes meas diuersis in locis huius libri sunt dicta et consolationem recipies super patiente tua qua. scilicet alijs patientibus prefertim caris et propinquis super infirmitate super dura captiuitate super miseria quorumcumque pauperum quibus non potes subuenire et vltima super lesione ipsorum in corpore vel in rebus. **Q**uippe si per eadem dicta consolationem poterunt recipere predicta patientes. quanto magis consolationem poterunt recipere ipsis tantum patientes. **V**erum patiente tua manente prefertim erga christi patientes beatus es et bene tibi erit. **N**imirum si christus excellenter remunerat propter ipsum in seipso patientes quanto excellentius remunerabit sibi ipsum et propter ipsum patientes. **N**empe videtur quod plus mereatur apud ipsum patiente sibi passo exhibita ac etiam propter ipsum habitam quam solum patiente propter ipsum habitam que tamen non est compassio ipsi passo exhibita. est enim ibi attendere duplicem merendi rationem cum in patiente non sibi patiente exhibita sed solum propter ipsum habitam non sit merendi ratio nisi una.